Štátne IT pravidelne stojí viac, než sa rozpočtuje

25.6.2026 - | Kancelária Rady pre rozpočtovú zodpovednosť

Výdavky štátneho rozpočtu na informačné technológie (IKT) v predchádzajúcich rokoch opakovane prekročili rozpočet, medzi rokmi 2017 až 2025 kumulatívne o viac ako 1 mld. eur, čo predstavuje navýšenie o 26 %. Zároveň pri týchto výdavkoch je možné pozorovať rastúci trend, za posledných deväť rokov sa ich nominálny objem zdvojnásobil a ich podiel na HDP vzrástol z 0,5 % na 0,7 %.

- **Významnej časti prekročenia rozpočtu sa dalo predísť zohľadnením čerpania z predchádzajúcich rokov, čo by kumulatívnu odchýlku znížilo o 70 %, teda namiesto 1 mld. eur na približne 300 mil. eur.**
- **Nedostatočné rozpočtovanie týchto výdavkov znamená, že ich príspevok k skutočnému deficitu bude negatívnejší, ako predpokladá rozpočet. Pre rok 2026 sú rozpočtované na 584 mil. eur, aktuálny vývoj však naznačuje výdavky približne 730 mil. eur. To predstavuje dodatočné riziko okolo 146 mil. eur.**
- **Pri zostavovaní rozpočtu by preto mali kapitoly dôslednejšie vychádzať zo skutočného čerpania v predchádzajúcich rokoch a veľké IT projekty by mali byť podmienené preukázaním potrieb, prínosov a alternatívnych riešení.**

Pozitívne aj negatívne odchýlky medzi rozpočtom a skutočným čerpaním sú pri výdavkoch štátneho rozpočtu bežné[1]. Problém nastáva vtedy, keď sa pri tej istej položke objavujú prevažne negatívne odchýlky. V takom prípade už nejde o bežnú neistotu pri zostavovaní rozpočtu. Opakované negatívne odchýlky môžu naznačovať, že výdavky sa systematicky podhodnocujú. To znižuje transparentnosť rozpočtu a môže viesť k podhodnoteniu deficitu.

Nesúlad medzi rozpočtovanými a skutočnými výdavkami je každoročne pozorovaný pre výdavky na informačné technológie financované zo štátneho rozpočtu[2]. V rokoch 2017 až 2025 dosiahli celkové výdavky na IKT financované zo štátneho rozpočtu úroveň 4,8 mld. eur[3]. Z toho bežné výdavky spojené s prevádzkou tvorili 3,3 mld. eur a kapitálové výdavky spojené s investíciami tvorili 1,5 mld. eur. Rozpočtované výdavky počas daného obdobia pritom predstavovali 3,8 mld. eur, z čoho rozpočet na bežné výdavky predstavoval 3 mld. eur a rozpočet na kapitálové výdavky 755 mil. eur. Kumulatívne tak došlo k prekročeniu štátneho rozpočtu až o približne 1 mld. eur, čo znamená navýšenie o 26 %. Kumulatívne čerpanie bežných výdavkov prekročilo rozpočet o 9 %, zatiaľ čo pri kapitálových výdavkoch dosiahlo takmer dvojnásobok rozpočtovanej úrovne, teda prekročenie o 96 %. Prekročenia rozpočtu sa pritom vyskytujú opakovane počas celého sledovaného obdobia.

Významnej časti prekročenia rozpočtu sa pritom dalo predísť zohľadnením skutočného čerpania z predošlých rokov. Ak by bol rozpočet jednoduchým spôsobom aktualizovaný na úrovne čerpania z predchádzajúcich rokov, bez potreby akejkoľvek indexácie, kumulatívne prekročenie rozpočtu mohlo byť nižšie približne o 70 %, teda by dosiahlo približne 305 mil. eur namiesto 1 mld. eur. K tomuto zníženiu by realistickejšie rozpočtovanie kapitálových výdavkov prispelo v rozsahu približne 40 % celkovej odchýlky, zvyšných 30 % predstavujú bežné výdavky.

Výdavky štátneho rozpočtu na informačné technológie v sledovanom období dlhodobo rastú. Od roku 2017 sa ich nominálny objem viac ako zdvojnásobil, pričom ich podiel na HDP sa postupne zvyšoval z 0,5 % v roku 2017 na 0,7 % v roku 2025. V pomere k HDP ide o nárast o 37 %.

Z hodnotení ÚHP vyplýva, že štát opakovane pripravuje veľké IT projekty bez dostatočného preukázania prínosov, analýzy potrieb a využitia existujúcich riešení[4]. Výsledkom je zvýšené riziko neefektívnych a predražených investícií bez adekvátneho prínosu pre verejné financie.

Analýza kumulatívneho vývoja za roky 2017 až 2025 podľa jednotlivých rezortov ukazuje, že nesúlad medzi rozpočtom a skutočnosťou sa systematicky prejavuje naprieč viacerými rezortami. Ministerstvo financií SR prekročilo rozpočtované výdavky kumulatívne o približne 414 mil. eur (čo predstavuje prekročenie o 41 % z úrovne rozpočtovanej pre dané ministerstvo), pričom najvýraznejšie odchýlky boli zaznamenané v rokoch 2017 až 2020; v nasledujúcich rokoch rozdiely pretrvávajú, avšak v menšej miere. Ministerstvo vnútra SR taktiež dlhodobo prekračuje rozpočtované výdavky, kumulatívne približne o 362 mil. eur (čo predstavuje prekročenie o 50 %).

Tento vývoj zároveň naznačuje riziko ďalšieho prekračovania rozpočtu aj v aktuálnom roku. Pre rok 2026 sú tieto výdavky rozpočtované v sume 584 mil. eur. Vývoj skutočného čerpania však naznačuje rýchlejší rast výdavkov. Celkové výdavky v roku 2026 sa aktuálne odhadujú na základe údajov z roku 2025, indexovaných o očakávanú mieru inflácie, na približne 730 mil. eur. Oproti rozpočtu tak vzniká dodatočné riziko pre deficit verejných financií vo výške približne 146 mil. eur.

Pri podrobnejšej analýze rozpočtu verejnej správy na rok 2026 sa ukazuje, že nie všetky kapitoly štátneho rozpočtu systematicky zohľadňujú skutočné čerpanie výdavkov z predchádzajúcich rokov. V niektorých kapitolách pritom tento nesúlad pretrváva dlhodobo, keď rozpočtované výdavky opakovane nekorešpondujú s reálnou úrovňou čerpania. Tento nesúlad je pozorovateľný napríklad pri kapitolách ministerstiev investícií, vnútra, financií, školstva a práce, kde rozpočty na rok 2026 v rôznej miere neodrážajú skutočné čerpania z predošlých rokov. Pretrvávanie takýchto rozdielov môže znižovať vypovedaciu hodnotu rozpočtu ako nástroja fiškálneho plánovania a komplikuje hodnotenie skutočného nastavenia výdavkovej politiky.

Vývoj výdavkov na IKT v členení na bežné a kapitálové výdavky

https://www.rrz.sk/statne-it-pravidelne-stoji-viac-nez-sa-rozpoctuje